

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
zasila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odpriše reklamacije
so poštnine proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na kotora se želi
odgovor,
naj se pr done
primorna poštna
znamka.

Na anonimno do-
pise se neoziramo.

Nefrankirana pisma,
se ne sprejemajo.

Itokopisi
in na
ocene poslano kajigo
se ne vračajo.

V spomin Pestalozziju.

(O 150letnici njegovega rojstva.)

Zadnje dni je obhajal pedagogiški svet znamenit praznik: stopetdesetletnico rojstva Pestalozzija. Spodobi se torej tudi nam, da se o tej priliki spomnimo onega moža, ki je v svoji neizmerni ljubezni do človeštva preustvaril s svojimi idejami narodno vzgojo in povzročil, da se je narodno šolstvo postavilo na naraven čvrst temelj.

Pestalozzi se rad stavi v jedno vrsto z velikanom Komenskem in Rousseaujem, dasi se je od obeh temeljito razlikoval; od Rousseauja v tem, da se je zavedal notranje jednote prirode in omike, katero je čislal; posnemal je tudi prirodo, toda le pristno; on ni bil kozmopolit brez doma, kakor Rousseau, marveč obračal je svojo glavno skrb na domačo vzgojo, živel je za svoj narod ter za družbinske in domovinske koristi; Rousseau je bil oče revolucije, Pestalozzi pa se je upiral z gorečo zgovornostjo vsakemu revolucionarnemu gibanju. Prvi, misleč, da človek potrebuje dolgih fizičnih in metafizičnih študij za to, da more misliti na Boga, noče, da bi pred otrokom spominjali se Boga, a Pestalozziju je Bog človeku najbližje, najnotrajnejše, s katerim živimo, se gibljemo in trpimo. Rousseaujev Bog ni oče ljubezni, njegov „Emil“ ni otrok božji.

Od Komenskega se razlikuje Pestalozzi v tem, da je v obče subjektivnejši. Pri Komenskem je motiv za odgojo otrok bolj ljubezen do Boga, pri Pestalozziju pa ljubezen k ljudem, k otrokom. In baš to dela Pestalozzija velikega.

Pestalozzi se je rodil v Turicu (Zürich) 12. januarja 1746. l. Njegovi predniki — italijanski plemeci — so svoječasno zapustili Italijo ter se naselili na Švicarskem. Šestletni deček izgubil je očeta, ki je bil ranocelnik in občinski zdravnik ter zapustil vdovo s tremi otročiči brez premoženja v velikem pomanjkanju. Sam sirota — po materi odgojen — imel je za sirote in zapuščene vedno odprto srce, ob jednom pa je bil vse življenje vnet za materinsko odgojo. Njegova slabost, njegova preveč razvita domišljija, nepoznanje sveta in nepraktičnost so upljiv jednostranske ženske odgoje. Po svojem devetem letu bival je vsako leto nekaj časa pri dedu, materinem očetu, vestnem in zvestem duhovniku v Hoenggu, vasi pri turickem jezeru, kjer je vsak dan obiskoval šolo. Tu se je seznanil z ljudmi in ljudsko šolo, izcimilo pa se je tudi sovraštvo proti mestom, ki so bila po njegovem prepričanju vir skaženosti. Od gimnazije ni imel veliko, ker se ni učil ničesar temeljito. Da se je s sinovi bogatinov drugače ravnalo, nego s sinovi revežev, ga je razburilo in vzbudilo v njem sklep, da postane zagovornik preziranih ubožcev. Petnajstletni mladenič vstopil je v „Freundesbund“ iu se boril kot društvenik proti vsakoršnim tlačiteljem. Od tega časa se tudi datira sovraštvo mnogoupljivnih rodbin proti Pestalozziju.

V tej dobi se je seznanil s spisi svojega 30 let starejšega rojaka Rousseau-ja, ki so po lastni njegovi izpovedi silno vplivali na njegov nestalni značaj. Vsa javna in domača vzgoja zdela se mu je naenkrat nekaj skrpanega. Le v narodu zdelo se mu je možno najti še kaj zdravega, le v narodu videl je še nado za mogočno zboljšanje družinskih razmer. Poprej je imel veselje do duhovskega stanú in je nameraval postati župnik. A vse to mu je minilo, in poprijel se je pravnških študij, katere pa je moral vsled bolezni popustiti. Lotil se je gospodarstva. Hotel je imeti svojo domačijo, ker ga je krasna Ana Schultheisz, hči premožnega turickega trgovca bila očarala. Dve plemeniti duši sta se našli. Za vzgled iz njegovih ljubimskih pisem: „Dolžnost k svojej ljubljeni soprogi bom vsikdar podrejal dolžnosti do svoje domovine; in akoravno bom najnežnejši soprog, smatram vendar za svojo dolžnost biti neizprosljiv nasproti solzam svoje žene tam, kjer bi me ona kakorkoli hotela ž njimi zadržati od pravega spolnovanja občanskih dolžnostij, tudi ako bi Bog vé kaj moglo iz tega nastati“. Tako torej kar precej izreka svojo slutnjo, da njegovo življenje ne bo brez važnih učinkov, čijih nasledkov njemu ne bo mogoče prenesti. — Soproga ga je spremila v Neuhofo v Aargavskem okrožji. Toda Pestalozzi ni bil mož, ki bi bil zamogel z vzglednim gospodarstvom vplivati na ljudi. Človek, sploh nepraktičen in o življenji ne imajoč pojmov pa — gospodar! Prišel je na nič. Sam reven, odprl je sirotišnico za revne otroke. Zalo hišo v italijanskem slogu, ki si jo je dal za prodano gospodarstvo postaviti, spremenil je v sirotišče za 50 otrok. Po zimi jih je učil ročnih del, po letu gospodarstva; poleg tega, posebno po zimi, tudi šolskih predmetov. Toda že v petem letu je vsled Pestalozzijevih dolgov zavod prenehal, nedostajalo je vsakdanjega kruha; pomanjkanje moči v primeri k visokim namenom je onemogočilo daljši obstanek sirotišča in poleg tega je še Pestalozzijeva soproga težko zbolela. Splošno se je mislilo, da je Pestalozzi že zgubljen in da se mu ne da več pomagati. Njegov zvesti prijatelj Füssli, knjigar v Turicu, mu je to naravnost povedal, češ, da njegovi prejšnji prijatelji za gotovo trdijo, da Pestalozzi umré ali v bolnišnici ali pa v — norišnici.

Spisal je neko brošuro, katero je tudi Füsslijev brat, izkušen slikar, dobil v roke, ter prečitavši jo, rekel svojemu bratu: „Ta človek si more pomagati, ako hoče; nadarjen je, ter zna pisati tako, da gotovo vzbudi pozornost sedanjega časa“.

Te besede so rešile Pestalozzija. Ko je to slišal, zdelo se mu je kakor kakšna bajka; hitel je domu in začel pisati. Začel je pet — šestkrat, a nič se mu ni posrečilo. Še le sedmič jo je pogodil in za nekaj tednov je bil „Lienhard und Gertrud“, spis za ljudstvo, gotov (l. 1781.). Ko mu je mestni pisar Iselin pravopisne napake popravil, poslali so rokopis Deckerju, knjigotržcu v Berolinu, kateri je plačal za vsako polo Louisdor. Takega zaklada v italijanskej hiši v Neuhofo ž dolgo nihče ni videl, spis pa je proslavil Pestalozzijevo ime po vsej Nemčiji; časopisi so hvalili njegovo mičnost in koledarji so prinašali posamezne odlomke iz njega do najrevnejših bajtic. Kmetijska družba v Bernu odlikovala je pisatelja z veliko zlato kolajno z napisom „civi optimo“ in nagrado 50 zlatov. Pestalozzijeva slava je bila zagotovljena, naj je tudi izginila kolajna z zlati in Louisdori.

Spis „Lienhard und Gertrud“ bil je program Pestalozzijevega življenja. Glavna oseba je tam Gertrud, žena Leonardova, katera je po vzglednej domačiji in odgoji otrok postavljena za vzor vsej skaženej občini, v kateri biva. Nje odgoja in pouk je Pestalozzijev idejal. Kako celo drug rod bi se dal odgojiti! mislil si je. Tako prenovljen in izobražen narod bil bi krepek dovolj, upirati se svojim tlačiteljem, italijanskim aristokratom, ter pogumno se jim staviti v bran. — Toda nedostajalo je učiteljišč, kjer bi se bili lahko izobraževali k temu potrebni učitelji. Zato je vso odgojo hotel izročiti materam, katerim podaja v to navod v svojih spisih

Leto poprej spisal je tudi dobro delce: „Die Abendstunden eines Einsiedlers“, toda postalo je le malo znano. Tudi tu so aforizmi in isti program njegove bodoče delavnosti. Tam piše med drugim: „Prirojeni darovi vseh se morajo preobraziti v čisto človeško modrost. — Z vajo rastejo darovi. — Vzgoja v družbinskih čednostih mora imeti prednost pred vzgojo v državljanskih čednostih. Toda bližji nego oče in mati je Bog. Vera v Boga je zaupljivo otročje čustvo k očetovskemu čustvu božjemu. Vera ni nasledek naobrazne modrosti, marveč čisti občutek prostosti. Otročje čustvo in ubogljivost ni nasledek popolne odgoje, marveč začasn in prvi temelj človeške izobrazbe. — Vera v Boga posvečuje in utrjuje zvezo roditeljev podložnih z otroki duhovščini. Nevera razdira vse vezi in uničuje vsak blagoslov. Greh je izvor in nasledek nevere, izgubljenega otročjega čustva do Boga. Svobodi je podlaga pravičnost, pravičnosti ljubezen in tako tudi svobodi ljubezen. — Izgubljeno otročje čustvo naroda do Boga je največja nesreča sveta, ker dela nemožno vsako očetovsko odgojo božjo; a rešitev izgubljenih otrok božjih na svetu je obnovljenje tega izgubljenega otročjega čustva“.

Pestalozzi je čuden pisatelj. V svojih spisih često ponavlja to, kar je že večkrat povedal. Komaj začne o čem govoriti, že prekoči njegova domišljija na drugo; sam je tudi spoznal, da je nezmožen, svoje misli redno povedati; a vendar povznaša sè svojim navdušenjem, svojimi vzvišenimi mislimi, čestokrat krasno retorično izrečenimi čitatelja čez vse te hibe.

Ko je izšel spis „Lienhard und Gertrud“, začudili so se njegovi znanci in prese-nečeni mislili, da ima Pestalozzi dar za novelistiko; drugi so še več videli v njem. Karol pl. Bonsteten hotel ga je imeti na svojih posestvih. Veliki knez Leopold Toskanski nameraval ga je pozvati na neko mesto, ko je med tem umrl Jožef II., Leopold pa bil poklican na cesarski prestol. — Ni še bila prišla njegova ura. In tako je minulo 17 let, kar je izšla njegova knjiga — a nič boljših izgledov.

Svet je zanimala le francoska revolucija. Tudi v Švici so nastali vsled nje mnogi prevrati. Unterwalden se je vpri novej helvetskej republiki, francoska vojska je prišla, ter sežgala Stanc (Stanz), glavno mesto v Unterwaldenu, ter morila in plenila po vsem kantonu. Mnogo sirot je brez strehe in hrane blodilo sem ter tje. Za te se potegovati, to je bil Pestalozzija element. Naučni minister Stapfer, jeden izmed vodij ljudovlade helvetske in njegov prijatelj Legrand ponujali so mu dobre službe; ali on jim je vedno odgovarjal: „jaz hočem biti učitelj“. — Poslali so ga v Stanc. Tam je začel (v sept. 1798) svoje javno delovanje kot pedagog. Čeravno je sovražil tujo vlado, je vendar upal, da kadar se popravijo popačene razmere, postanejo Švicarji vnovič spoštovani in pobožni in kot pripomoček za to označil je reorganizacijo odgoje in pouka. — Toda samo 9 mesecev ostal je v Stancu. Samostan, v katerem je učil in prebival, vzeli so Francozje ter napravili iz njega vojaško bolnišnico. — In vendar, kar je dosegel s temi otroci v 9 mescih, bilo je občudovanja vredno. Osemdeset dečkov (4—10 letnih) najbolj zanemarjenih, umazanih, garjevih in polnih mrčesa: to so bili iz početka njegovi učenci. Mnogi so bili navajeni le prosjačiti. In vendar se jih je lotil! Bil je sam ob jednem nadzornik in učitelj, sluga in služabnica. (Njegova soproga ni bila prišla semkaj z njim.) V srednje veliki sobi nedozidanega in že povsem oluščene-ga samostana, v katerega je skozi z deskami zabita okna pihal mrzli jesenski veter, je poučeval in bival vzajemno s svojimi učenci. „Od jutra do večera bil sem vedno med njimi“, pravi sam. „Vse, kar se jim je dobrega zgodilo na duši in telesu, prišlo je iz mojih rok. Moje solze so tekle z njihovimi solzami in njihov smeh spremljal je moj smeh. Ločeni so bili od sveta, ločeni od Stanca, bili so pri meni in jaz pri njih. Njihova juha bila je moja in njihova pijača bila je moja pijača. Nisem imel nobene domačije, nobenih prijateljev,

nobenih poslov, imel sem samo nje. Če so bili zdravi, bil sem med njimi in če so bili bolni, bil sem tudi pri njih. Spal sem med njimi. Bil sem na večer poslednji in v jutro prvi. Molil sem ž njimi in učil sem jih še v postelji, dokler niso zaspali. Vedno v nevarnosti dvojne okužbe premagal sem njihovo skoro nepremagljivo nečistobo obleke in telesa. — Niti moji udarci niso mogli slabo vplivati na to deco, ker sem bil ves dan z iskreno naklonjenostjo med njimi in se jim žrtvoval*.

Brez načrta, brez učnih in vsakoršnih drugih knjig je odgojeval in učil svoje gojence. Ravnal se je po sposobnosti gojencev, učna knjiga pa je bil sam, narekujoč in ukazujoč otrokom, kaj jim je delati. Starejši in sposobnejši so mu tu in tam pomagali; in tak sposobnejši vsedel se je med dva mlajša, objel ju z rokama okoli vratu in jima pravil, kar je vedel. V spomladi teh otrok skoraj niso več poznali. Dobro je Pestalozzija imenoval Blohmann pedagoški junaka v Stancu. Pestalozzi je hotel dokazati, da je treba prednosti domače vzgoje posnemati tudi pri javni odgoji v šolah. Še le potem zamore ta imeti ceno in blagoslov za ljudstvo. V ostalem Pestalozzi tudi v Stancu ni imel prijetnih dni. Vsak ga je imel za polubedaka. Zschokke, takrat vladni komisar, pripoveduje: „Ko sem začetka l. 1799. prišel po naročilu vlade v Stane nihče ni občeval s Pestalozzijem. Smatrali so ga za dobrosrčnega polubedaka ali trapeža. Zato sem se nalašč pogosteje z njim sprehajal, mu dvoranil, krtačil mu klobuk in suktnjo, ali ga opomnil na slabo zapeti telovnik“

(Konec prih.)

Samodelavnost učencev pri pouku.*)

Da naša narodna šola nima ni z ozirom na vzgojo ni z ozirom na pouk tolikega vspeha, kolikoršnega bi si vsak prijatelj naroda in njegovega napredka želel, sem že tolikokrat izrekel, da se že bojim, naj bi kdo ne mislil, da se meni sploh ne more v tem oziru ustreči. Toda ne pozabimo, gospodje in gospice, da učitelj ne sme nikoli, kakor nobeden človek ne, ki hrepeni za kakim idejalom, biti zadovoljen s tem, česar je dosegel. Komur je dovolj to, česar je dosegel, on nima povoda, da bi se trudil za napredek in za sredstva k napredku. Kdor pa ne napreduje, nazaduje, kajti v prirodi ni mirovanja. Kar se ne razvija, kar ne raste, razpada, bliža se svojemu koncu — smrti. Mirovanje je smrt.

Naša dolžnost je torej, da hrepenimo neprenehoma za višjimi idejali glede vzgoje in pouka, da premišljujemo brez konca, kako bi dosegli boljše in povolnejše vspehe. V tem hrepenenju mora tovariš podpirati tovariša, kajti tukaj velja, kakor povsodi, kjer gre za visoke idejale in za občni blagor: z združenimi močmi!

Učiteljstvo našega okraja se sme ponašati, da si je vedno zvesto te svoje dolžnosti in da v tem oziru ni zaostajalo za tovariši drugih okrajev. Kakor pri uradnih shodih, tako tudi v društvenih zborovanjih trudi se resno, da pretresuje različna vprašanja na polju pedagogike in se vestno poprijemlje vsega, kar je spoznalo, da je dobro in koristno. Tudi z nepovoljnimi vspehi smo se že večkrat pečali in našli ta in oni vzrok neprijetni prikazni; iskali smo tudi zdravil proti tej bolezni in našlo se je tudi zelce, ki bode, tako upamo, kaj pomagalo. Toda vzrokov bolezni je obilo. Tudi niso povsodi jednaki. V jedni šoli spodkopava duševno zdravje ta vzrok, v drugi šoli pa drug. Včasih jih je po več skupaj. Učitelj kot duševni zdravnik mora poznati vse vzroke in znati vsakemu pravo zelce, da ga odstrani.

*) Govoril g. ravnatelj H. Schreiner pri zborovanji učit. društva za mariborsko okolico dne 5. decembra 1895.

Jeden teh vzrokov, ki se mi zdi, da je silno razširjen, ki je tako rekoč splošen, pravijo, da je lenoba in nebrižnost učencev. Lenoba je baje človeku prirojena in se mora se silo iz njega iztirati.

Gospoda moja, to ni res! Ampak nasprotno, človeku prirojen je nagib delavnosti, nagib premikanja in poleg mnogih drugih tudi nagib vednosti. Prva dva nagiba, ki sem ju imenoval, nagib delavnosti in gibanja sta posebno živahna pri otroku. Otrok je bolj premičen in delaven, nego dorasli človek. Kdor mi tega ne verjame, naj le gleda majhnega otročička, kako maha in stopa, kako prijema za vsako reč in kako bije in razbija, če dobi reč v roke. Koliko težav ima mati ž njim, ker nič ni varno pred njegovo ročico. Mali otrok miruje le tedaj, kadar spi. In so li Vaši učenci in učenke drugači? Poglejte jih zunaj šole, ali Vam kedaj mirno sedijo! Otrok, ki mirno sedi ali leži, ne da bi se bil poprej močno utrudil, je bolan.

Pa tudi dorastel človek ni nikoli len, dokler je zdrav. Če mi ne verjamate, pa pokličite najlencejšo deklo na ples, in videli boste, kako rada se tamkaj trudi v potu svojega obraza do zgodnjega svita. In ali res mislite, da se poda romar iz same pobožnosti na daljno božjo pot, na kateri ima čestokrat pretrpeti veliko muke in težave? Da, gotovo, vsak človek je delaven, samo bolnik in starec rada počivata in pa tisti, ki se je poprej resnično utrudil.

In kako so Vam otroci zvedavi, ve vsakdo, kdor je ž njimi količkaj občeval. Kaj je to? Od kod je? Čemu je? i. t. d. Tako se vsipavajo vprašanja na ubogo mater, ki jim ne zna na vse odgovarjati in ki si nazadnje ne ve pomagati drugači, nego li, da jih spodi.

Se ve da, mi bode sedaj odvrnili: plesala bi dekla že, a prati, mlatiti, kositi i. t. d., to ji ne diši. Za ptičjimi gnezdi bi že plazil marsikateri porednež, a v šolo hoditi, to je kaj družega! Doma vpraša za vsako neumnost, v šoli pa se ne gane. Plesanje, plezanje za ptičjimi gnezdi, to jim je zabava, to ni delo. Zabava se že vsakdo rad, dela pa ne. Zvedavi so sicer navadno ljudje, stari in mladi, a radovednost, posebno če zahteva truda, jih ne muči. Res je, verjamem! Toda dovolite, da vprašam: Kaj je delo? Kaj zabava? Deklica gre na ples za zabavo, učitelj plesanja pa gre tje na delo. Gospodu je lov zabava, lovcu pa delo. Takih slučajev si lahko naštejete množino. Nekateri ljudje celo trdijo, da jim je delo zabava.

Delo in zabava jedno in isto, res, ko bi se to dalo doseči, to bi bilo pravo. Vsakdo se rad zabava, torej bi tudi vsakdo rad delal. To bi bil pravi blagoslov božji povsodi, posebno pa v šoli. Vidim, kako se Vam oči svetijo, rekši, to pač to! Pa kako bi se to doseglo?

Bi se li to ne dalo izvesti? Bi se li ne dalo doseči, da bode šolsko delo, torej uk, učencem zabava? — Zabava nam je, kar nas zanima. Zanimanje je torej tisto čarodelno zelišče, ki spreminja sitno, zoperno delo v prijetno zabavo. Zanimanje pretvarja dosaden uk v prijetno igranje. No sedaj pa vprašate; kje pa se dobi to drago, žlahtno zelišče? Nič nam ne bode pretežavno in predrago, da bi si ne omislili tega pomočnika. Prav tako! Tudi to Vam hočem povedati. Toda najprej si hočemo dobro ogledati naše zelišče, da ga takoj spoznamo, če ga bomo kje iskali.

+ Otrok, ki se uči v šoli čitati, kaže, da se zanima za ta pouk v tem, da v šoli rad čita. Pa tudi doma bode sam rad čital povsodi in vselej, kjer mu je le mogoče. Na vsakem napisanem ali potiskanem koščku papirja, na vsaki izvešeni tabli ob hišah zbira črke in jih spreminja v glase, zloge in besede. Kdor se zanima za rastlinstvo, se veseli vsake nove rastline; on hoče o rastlinah zvedeti, kolikor je mogoče, on jih ogleduje, zbira, goji i. t. d.

Kdor se torej zanima za kak predmet, tistemu je veselje baviti se z dotičnim predmetom; on se rad peča ž njim in bi se rad še dalje z njim seznanil. Brez zanimanja ni pravega uspeha pri pouku. „Gotovo je, da si učenec“ pravi Fröhlich, „tudi brez zanimanja prisvoji marsikatero znanje in marsikatero spretnost, ravno tako, kakor tudi s primoranjem, s potrpežljivostjo in vztrajnostjo marsičesa naučiš kodra; samo, da učenje pod takšnimi pogoji učencu ni radost in veselje, ampak težka butara; isto mu ne daje prijetnih občutkov in nobenega notranjega zadovoljstva, nedostaje mu življenja in duševnega gibanja, namreč samostalnega prizadevanja, da bi napredoval v znanju“.

(Konec prih.)

Kako je učiti lepopisje v ljudski šoli.

Vekoslav Strmšek *)

Kakor pri vsakem predmetu ljudske šole držati se je tudi pri lepopisju posebnega načrta, če naj je vseh dovoljen. Lepopisne vaje postanejo sicer kaj lahko duhomorne in dolgočasne, tako za učence, kakor za učitelja, in nemir, nevolja, zamazani zvezki in slaba pisava so navadni pojavi nepravilnosti. Morebiti torej komu ustrezem z naslednjimi migljaji, katere sem si sestavil po svoji večletni skušnj.

Lepopisje ima nalogo, učencem prisvojiti lepo in lahko čitljivo pisavo, t. j. učenci morajo znati posamezne črke pravilno v enakomerni velikosti in legi pisati ter jih lepo in s primerno razvrstitvijo vezati v besede. Vse to doseže se bolj s praktično vajo, kakor s teoretičnim poukom, dasi je ta tu in tam umesten.

Začne se lepopisje s poukom v pisanji sploh. Že predno se seznanijo učenci s posameznimi pismenkami, vlačijo naj črte od črte do črte, kakor jim bo pozneje pisati. Tako se z majhnim trudom prepreči razvada, katero je pozneje kaj težko odpraviti. Nadaljne pisne vaje ravna se v prvem šolskem letu po napredovanju v čitanju; skrbeti pa moramo, da si utisnejo učenci pravilne oblike posameznih črk v spomin, da spoznajo potrebne poteze ter pišejo vedno od črte do črte. Da je treba črke kmalu vezati v besede, razume se samo po sebi.

Kadar poznajo učenci vse male pismenke, začnemo rabiti pisanke. Velike črke so radi svoje večje oblike prikladnejše početnim vajam v pisankah. Se ve, da jih s časom vežemo tudi z malimi črkami, a izbrati nam je imena, ki se lahko vežejo. Nikdar pa ne pišimo malih črk v široke vrste, temveč odkažimo jim takoj pravi prostor, da se učenci pozneje ne motijo.

V začetku pišemo v pisanke s svinčnikom, v drugi zvezek pa začnemo pisati že s peresom. Tem potom navadijo se učenci po malem zvezke pravilno držati in jih snažne ohraniti, kar se lahko tudi v jednorazrednici doseže že s prvim šolskim letom.

V drugem šolskem letu gremo korak naprej; lepopisje postane samostalen predmet s posebnimi vajami. V prvi vrsti utrditi je učence v oblikah posameznih črk, osobito malih.

Ker se pa učencem za malo zdi, pisati pismenke, koje po svoji domišljiji že dobro znajo, dokazati jim je potrebo takih vaj.

Ko so napisali v prvi vaji malo abecedo, ki napolni ravno dve vrsti, štirikrat, opozori jih učitelj v drugi uri na nekatere nepravilno pisane lahke črke, n. pr. i, u; s tem spoznajo učenci svojo nezmožnost in izvršujejo poznejše, navidezno malenkostne vaje prav natančno. Sedaj se vadijo male črke po skupinah, t. j. črke z enakimi potezami ob enem. Pri vsaki skupini gledati moramo posebno, skoraj izključljivo le

*) Govoril dne 27. avg. 1895. l. pri učit. društvu v Šmarji.

na skupno črto. Črke napišemo na tablo, razložimo učencem, zakaj jih pišejo skupaj, potem pa v večji obliki natanko pokažemo, kako se dotična črta naredi. Prav dobro je tudi otrokom prej pokazati oblike, ki bi pri nepazljivih učencih utegnile nastati.

Take skupine so n. pr.: *i, a, l, a, d, j, p, q*, črta zgoraj debelo pričeta *n, m, t, p, h, h*, črta spodaj debelo končana, *č, š, ž*, kljuka, *s, v, b, z* itd. Navadno je, da pride tem potom skoraj vsaka črka po dvakrat na vrsto, kar pa nič ne škoduje; učenci si zadobijo spretnost v izvrševanju vseh mogočih potez, ker vidijo vsako za se.

Potrebno je učence že pri teh vajah napeljevati, da pišejo črke v enakih razdaljah; za splošno merilo pa naj služi učiteljeva pisava. Učitelj naj dotično vajo piše sam v navadno pisanko in potem učencem prej pove, s kolikimi črkami morajo vrsto ravno napolniti.

Kadar učenec prvo vrsto napiše, odloži pero in čaka. Učitelj med tem od klopi do klopi hodeč opominja in popravlja ter veleva: „Pišite drugo vrsto!“ i. t. d. Pol strani ali štiri vrste so za jedno skupino navadno dovolj. Na to napiše učitelj drugo skupino na tablo in jo obravnava kakor prvo. Prihodnjo uro vadite se drugi dve skupini črk in tako naprej, dokler pridejo vsi posamezni deli na vrsto.

Druga važna stopnja v lepopisji je vezanje črk v besede. Nekatere besede ne delajo v tem oziru nikakih težav, *lim, luč, mi* i. t. d., te uporabimo za prvo vajo; druge moramo pa primerno uriti in tolmačiti. Take težavnejše besede so tiste, v katerih nahajamo: *oc, oč, og, od, ol, oh, ok, ol, os, oš, ož, he, he, le, me, ne, re, ve, be, vi, si, bi, vo, va* i. t. d. Učenci pišejo te črke kaj radi preblizo skupaj.

Postopati moramo tukaj, kakor pri posameznih črkah. Učitelj izbere primernih besed z jedno in isto težkočo vselej ravno za jedno vrsto, pokaže napako, ki se pri njih rada napravi in jih da učencem pisati štirikrat. V vsaki lepopisni uri obravnavamo na ta način po dve skupini besed in za vse do sedaj navedene vaje v drugem šolskem letu potrebujemo ravno jeden zvezek sè šestimi listi. Že pri teh vajah ponudila se nam je marsikje prilika ozirati se na pravopisje, a sedaj mu lahko posvetimo še posebne vaje.

Če računimo na teden po dve lepopisni uri, rabili smo do tukaj šest tednov; pri normalnih razmerah smemo se torej še nekaj časa, morebiti zopet šest tednov muditi in pisati besede s končnim *l, stal, stola, stoli, g, rog, roga, b, zob, zoba*, nadalje one se samoglasnim *i*, kakor tudi z *lj, nj, šč*, i. dr.

Take vaje pisali so učenci gotovo že poprej na svoje tablice, a vendar so tudi tukaj jako koristne, ker si jih učenci bolje zapomnijo. Vršijo se naj kot pravopisne vaje in jim je vedno dodati primeren pouk. Besede se morajo pred vajo razzlogovati, težavnejše tudi črkovati, da jih morejo učenci v jedni potezi pisati. Prenehavanje sredi besede se mora kolikor mogoče zabraniti.

Velike črke obravnavamo po vrsti, kakoršno ima „Začetnica“. Črkama *ſ* in *ſ* posvetimo po jedno stran, *ſ* in *ſ*, *ſ* in *ſ*, *ſ* in *ſ*, obravnavamo skupno in jim odločimo kakor vsaki drugi črki pol strani. Vsake črke pišemo po dve vrsti, v ostali dve pa pišemo dve krstni imeni z isto začetnico, vsakega po jedno vrsto. Učitelj naj tudi tukaj naprej pove, koliko črk oz. besed se sme in mora spraviti v jedno vrsto.

Tako obravnavamo vse velike črke in potrebujemo za nje zopet jeden zvezek ali šest tednov.

V sledeče vaje služijo nam rodbinska imena učencev; sestavimo si jih kolikor mogoče po abecednem redu, pa tako, da dve, tri ali štiri ravno jedno vrsto napolnijo. Učenci pišejo vsako vrsto po dvakrat, treba nam je toraj za vsako vajo štiri vrste imen.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.	1×1 na spomin	Namešane naloge za prištevanje (1. rač., 10)	Razstava števil, pojem „v“ n. pr. 3 ob. = 2 ob. + 1 ob.; v 3 obr. sta 2 ob. in 1 ob.	Vaje za 2 in 3 jedn. dele 2 = 1+1 2 = 2×1 3 = 1+1+1 3 = 3×1 itd. do 20 oz. do 30		Obleč. nal. (3. Reh., 33) odgovor piši
2.		detto.	Razstava števil na jednake dele, pojem „v“. N. pr. 4 = 2+2, v 4 je 2 2krat	Vaje 2 = × 1 (prim. 2. rač., 50)	Oblečene nal. o dobičku in zgubi (3. Reh., 34)	Čiste nameš. vaje za vse vrste računov (3. Reh., 34)
3.	Obleč. nal. N ₁ , N ₂ , N ₃ — „in“	detto.		Vaje . × 1 = 2 (2. rač., 50); pri popravi: 1 je v 2 2krat		Naloge o ceni v vrstah n. pr. 1 ovca velja 8 K 2 ovc. velj. ? 3 ovc. velj. ? itd.
4.	Računanje z imen. števili n. pr. 5 cm + 3 cm, kar se na računilu na kratko pokaž.	Vaje 5 cm + 3 cm (1. rač., 10, kjer se dodá štev. imena)	Obleč. nal. (2. rač., 41, 42) a) o množenji b) namešane za 2 uri	Vaje 4 m = dm, 5 dm + 4 dm = 4m 6 dm + 4 dm = 8J + 1J itd. (2. rač., 43)		Naloge o ceni (3. Reh., 34, 35), z vmesnim vprašanjem se pripravlja na sklep a-1-b posredno izvršitev in odgovor
5.		detto.	detto.	Vaje a) 7 dm + 2 dm 5 cm b) 5D + 3D 4J c) 70 + 25 (2. rač., 43)	Oblečene nal. nameš. (3. Reh., 34); neposredna vršitev	
1+1 na pamet. — Namešane naloge za prištevanje. — Obl. nal. N ₁ , N ₂ , N ₃ „in“. — Računanje z imen. števili			Pojem „v“. — Obl. nal. a) o množ., b) namešane. — Vaje a) 7 dm + 2 dm 5 cm, b) 7 D + 2 D 5 J c) 70 + 25		Oblečene naloge o dobičku in zgubi. — Nameš. obleč. nal. — Naloge o ceni, sklep 1-a, a-1 in pripravljanje na sklep a-1-b	

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

l e t o						Teden
č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Jednostavni sklep, račun (4. Reh. str. 11, nal. 21, 23, 24) sklep: a—1—b	Ploskvene mere	Vaja za množenje dec. ulomkov z dec. ulomki		Računi o kmetijstvu	15.
Op. Pri popravilu sklepa — ma, ma — a	Naloge o ceni za sklep a—ma, ma—a, vendar pa v obliki a—1—10 (4. Reh., 20, 21)		Vaje za množenje vseh stopinj dec. ulomkov		detto.	
	detto. samo v obliki a—ma, ma—a	Izračunavanje pravokotnikove ploščine	Kakor neposredno (4. Reh., 53)		detto.	
	detto.		detto. (4. Reh., 34, nal. 37, 38)		detto.	
Sklepni rač. a) z rav. razm., b) z obr. razm. količin	Kakor neposredno		Vaje: a) 4 m 5 dm 3 cm : 3 b) 6J 4d 4s : 5 c) 6 54 5 pravilo pri popravilu		detto.	
Jednostavni sklepni račun, sklep a—ma, ma—a je nov		Ploskvene mere. — Izračunavanje pravokotnikove ploščine, — Pripravljalne vaje na deljenje decimalnih ulomkov		Računi o kmetijstvu		

(Dalje sledi.)

↳ Za temi pišemo ravno tako imena bližnjih ali znanih krajev; tukaj pa začnemo pristavljati vsaki vaji kraj in dan pisanja, odslej naj je vsaka vaja datirana. V to svrhu si obdržimo zadnji dve, ali če zadostuje samo jedno vrsto. Datiranje se učencem kaj lahko tolmači: Kje si pisal? Kdaj si pisal? A pisati moremo potem primerno odgovoru: V Šmarji, dne .. in ne Šmarje, dne

Kot nadaljne vaje služijo nam lahko primerno izbrani kratki stavki posneti iz nazornega nauka. Tičejo se naj navadno vsi jednega predmeta, najdejo jih pa naj učenci sami po navodilu učiteljevem. To je koristno ponovilo, pri katerem odpade tudi za poznejše spisje marsikatera drobtinica. Stavki: „Gobo potrebujemo pri šolski tabli. Ona je mehka in luknjičasta. Dobimo jo iz globokega morja“. Zavzemajo vsak po jedno vrsto in zadostujejo za jedno vajo. Sličnih vaj ne bo nikomur težko najti.

V poznejših šolskih letih izbere se težavnejša tvarina, kakor izreki in pregovori, ki naj bodo za jedno vajo sorodnega namena in se naj kolikor mogoče vežejo z drugo, istočasno obravnavano tvarino. Izberejo se pa tako, da zahtevajo jedno, dve, tri, tri in pol ali pa sedem vrst, da se ohrani vajam enakomerna oblika.

Če še sedaj omenim, da mora učitelj paznim očesom pregledovati lepopisne zvezke in takoj uvrstiti primerno vajo, da se mu kakšna razvada ne utihotapi, da uporablja navadne kratice in raznovrstno datiranje, dospel sem do konca.

Predno pa končam, moram še omeniti, da je treba na vseh stopnjah gojiti tudi pisanje se štenjem ali po taktu. Ono ne povzroča posebnih težav, koristi pa mnogo, osobito pospešuje pisanje besed v jedni potezi.

Učitelju, ki bi se hotel ravnati po teh migljajih, pa svetujem, da ima zmiraj nekoliko lepopisnih zvezkov pri rokah. V te naj o priliki ali potrebi zapisuje besede in stavke lepopisnim vajam primerne; v kratkem času bo z veseljem pregledoval lepo zbirko in morebiti še z večjim veseljem lepe vspehe.

Šolsko nadzorstvo v minulih dobah.

Priobčil Ivan Strelec.

(Dalje.)

2. Lavantinski višji nadzorniki.

1. Auhman Janez Nep. od 24. okt. 1805 do 25. nov. 1809. Roj. v Celji 1766, v mašnika posvečen 21. sept. 1789, prišel l. 1805. za konzist. svetovalca in poročevalca o ljudskih šolah k Sv. Andreju v Lav. dolini. Dne 27. nov. 1809 postal je nadžupnik v Rogateu, in je tukaj kot dekan in okrožni ogleda umrl 14. maja 1814.

2. Zimmermann Ignac Franc od 25. nov. 1809 do 22. januarja 1816. Roj. v Slov. Bistrici 26. julija 1777, kot sin poštarja, v mašnika posvečen 8. junija 1800, bil je l. 1803. imenovan škof. kaplanom, vendar pa tega mesta ni sprejel. L. 1807. postal je administrator župnije in dekanije v Vuzenici, od koder je prišel l. 1810. za konzist. svetovalca in škof. nadzornika k Sv. Andreju na Koroško. L. 1816. prišel je za župnika in dekana v Videm, a že 29. nov. 1816 je postal gubernijski svetovalec in kanonik v Gradcu. 19. maja 1824 bil je imenovan lavantinskim škofom, ter je umrl pri Sv. Andražu 28. sept. 1843. Od l. 1787. do 1789. bil je Volkmerjev učenec pri Sv. Vrbanu blizu Ptuja.

3. Alič Jurij od 22. januarja 1816 do 23. aprila 1818. Roj. v Poljanici na Dolenjskem 23. aprila 1779, v mašnika posvečen 6. okt. 1805. Kaplanoval je v Laškem 1805—1810, bil župnik in dekan v Gornjemgradu 1810—16, škof. nadzornik 1816—1818,

potem župnik in dekan v Vidmu 1818—1845. Dne 12. junija 1845 bil je inštaliran kot župnik in dekan v Laškem trgu, kjer pa je umrl že 24. okt. 1845.

4. Fridrich Franc od 24. aprila 1818 do 31. januarja 1819. Roj. v Kostrivnici 3. sept. 1788, v mašnika posvečen 18. sept. 1813. Bil je kaplan v Kostrivnici in od 30. maja 1815 škof. dvorni kaplan in konzist. svetovalec. 13. avg. 1826 postal je korar in konzist. ravnatelj. Dne 11. febr. 1835 bil je vmeščen kot stolni prošt in 12. dec. 1846 imenovan čast. kanonikom Solnograškim. Umrl je kot stolni prošt 24. febr. 1865. Bil je trikrat oskrbnik škofije in sicer: od 7. okt. 1843 do 18. marnija 1844, od 16. marnija 1846 do 19. julija 1846, ter od 27. sept. 1862 do 2. febr. 1863.

5. Krobath Franc od 1. febr. 1819 do 6. okt. 1829. Roj. v Borovljah 25. marnija 1780, l. 1803. v Ljubljani v mašnika posvečen. Kaplanoval je v Wolfsbergu, in pri Sv. Martinu pri Slovenjgradu. 1805 postal je kurat v Doliću, 1810 pa župnik pri Sv. Juriju ob Taboru. Dne 1. febr. 1819 postal je škof. nadzornik, 10. aprila 1825 pa kanonik. Od 26. dec. 1820 do 1. sept. 1826 bil je začasni mestni župnik pri Sv. Andražu v Lav. dolini. Dne 6. okt. 1829 prišel je za gubernijalnega poročevalca v Gradec, a 26. okt. 1833 za administratorja k Sv. Janžu pri Spod. Draubergu, kjer je 1. maja 1834 postal župnik. Umrl je tamkaj v pokoju 31. marnija 1849.

6. Juvančič Žiga od 6. okt. 1829 do 22. aprila 1843. Roj. v Konjicah 1. maja 1798, mašnika posvečen 19. sept. 1819. Kaplanoval je v Konjicah, v Celji in v Braslovčah. V jeseni l. 1826. postal je knezoškof. dvorni kaplan in konzist. tajnik ter je kot tak dobil l. 1829. tudi referat o ljudskih šolah. L. 1835. postal je kanonik in škof. višji nadzornik. Dne 23. aprila 1843 bil je inštaliran kot nadžupnik in dekan v Laškem trgu, kjer je 15. januarja 1845. l. umrl.

7. Dr. Ladinik Simon od 23. aprila do 6. maja 1844. Roj. v Dobrli vasi 9. sept. 1805, v mašnika posvečen 7. sept. 1828. Kaplanoval v Vuzenici in v Grebinju. Od l. 1830. do 1833. je študiral na Dunaju, ter bil potem do l. 1840 knezoškof. kaplan. Dne 30. marnija 1844 postal je gubernijalni svetovalec v Ljubljani, dne 17. febr. 1855. pa je tamkaj postal stolni prošt. Umrl je 14. aprila 1857.

8. Slomšek Anton Martin od 5. maja 1844 do 22. aprila 1846. Roj. na Homu pri Ponikvi 26. nov. 1800 in v mašnika posvečen 8. sept. 1824.

Životopis slavnega tega slovenskega pedagoga je toliko znan, da ga menda tukaj ne bo treba podavati. Umrl je kot knezoškof v Mariboru 24. sept. 1862.

9. Dr. Wiery Valentin od 23. aprila 1846 do 1. nov. 1851. Roj. v Šmarji v Lavant. dolini 12. febr. 1813, v mašnika posvečen 4. avg. 1835. Od 5. okt. 1835 do 19. marnija 1838 bil je v višjem duhovniškem zavodu na Dunaji, kjer je postal doktor bogoslovja. Od 24. aprila do 23. okt. 1838 kaplanoval je v Šmarji, potem pa je postal špiritual v Celovci. Dne 19. marnija 1844 postal je konzist. svetovalec, 20. okt. t. l. pa kanonik lavantinski. Dne 20. nov. 1851 postal je kanonik solnograški, 5. febr. 1852 pa častni kanonik lavantinski. Dne 30. okt. 1858 imenovan krškim knezoškofom, je umrl 29. decembra 1880.

10. Rozman Jožef od 3. nov. 1851 do 1. aprila 1859. Roj. v Šmartinu blizo Kranja 10. januarja 1812, bil je v mašnika posvečen 4. avg. 1835 pri Sv. Andražu v Lav. dolini. Kaplanoval je na raznih farah Spodnj. Štajerja do 1842. l. ko je postal župnik pri Sv. Ropertu pri Laškem. Dne 10. januarja 1848 bil je imenovan knezoškof. svetovalcem in kanonikom pri Sv. Andražu na Koroškem. Dne 8. dec. 1858 bil je inštaliran za nadžupnika in dekana v Konjicah, kjer je umrl 12. avgusta 1874.

11. Dr. Vošnjak Janez od 1. aprila 1850 do 1. sept. 1863. Roj. pri Sv. Martinu v Šaleški dolini 24. junja 1819, v mašnika posvečen 4. avg. 1842. L. 1842—47.

bil je v višjih šolah na Dunaju, kjer je postal doktor bogoslovja. L. 1847. nastopil je kaplanijo pri Novi cerkvi, l. 1848. pa je postal nemški pridigar in ravnatelj mestne šole v Celji. Od tod prišel je l. 1852. za špirituala v Celovec, 1. aprila 1859 postal je pa korar lavant. škofije in višji šolski ogleda; pa kakor njegovemu predniku Rozmanu, delala je ta služba tudi njemu mnogo sitnob, da se je je kaj rad odkrižal. Leta 1863. postal je nadžupnik in ob jednom infuliran prošt „cum usu insignium Pontificalium“ v Ptuj, kjer je umrl 17. nov. 1877.

12. Dr. Vogrin Lovrenc od 1. sept. 1863 do 1867. Roj. v Senarski pri Sv. Trojici v Slov. gor. 6. avg. 1809, v mašnika posvečen 27. julija 1834. Bil je kaplan v Mariboru 1835—38, bogoslovski adjunkt in suplent dogmatike v Gradcu 1838—43, kjer je bil 17. febr. 1842 promoviran, 12. julija t. l. pa imatrikuliran kot doktor bogoslovja. Dne 11. maja 1843 prišel je za kormeistra v Ptuj, začetkom leta 1845. pa za župnika k Mali nedelji, od koder je šel 23. aprila 1853. za župnika k Sv. Juriju ob Ščavnici. Tamkaj postal je 10. sept. 1853 knezoškof. svetovalec, 14. avg. 1854 administrator ljutomerske dekanije, 12. sept. 1855 okrožni dekan, 4. febr. 1857 pa škofijski komisar cerkvene in zakonske sodnije. Po preselitvi lavantinske škofije v Maribor in regulaciji te škofije postal je 23. aprila 1861 kanonik, 23. julija 1867 pa stolni prošt v Mariboru, kjer je umrl 11. decembra 1869.

13. Orožen Ignacij od 1867 do 1869. Roj. v Laškem trgu 30. januarja 1819, v mašnika posvečen 4. avg. 1842. Od 1842 kaplanoval je v Žaveu in v Celji. Od 1847—1854. l. bil je mestni vikar v Celji, potem do 1865. l. župnik v Braslovčah, od 1865.—1867. l. nadžupnik in knezoškof. svetovalec pri Sv. Križu pri Slatini ter bil 1867. l. imenovan kanonikom v Mariboru. Sedaj je prošt lavantinske škofije.

(Konec prih.)

Društveni vestnik.

Iz Črešnjevca. Naše učiteljsko društvo zborovalo je 9. januarja v Slov. Bistrici.

Gospod predsednik otvori zborovanje pristrčno pozdravljajoč navzoče ter predstavi gđc. Josipino Jošt iz Sp. Polskave kot novega člana našega društva.

Po odobrenji zadnjega zapisnika in naznanitvi dopisov reši gospod Polanec tretjo točko vsporeda „kako se naj goji petje v ljudski šoli“. Gospod Svetlin, ki je za čas podavanja prevzel predsedništvo, zahvali se podavatelju za izborno praktično delo. Ker nam še nedostaje dobre metode za pevski pouk, naprosil je gospod Druzovič v imenu vseh zborujočih gospoda Polanca, da bi blagovilil svoj referat objaviti v Popotniku. Tej želji bode radovoljno ustregel. Potem predsednik poroča o delovanji učiteljskega društva v preteklem letu. Društvo, ki je imelo začetkom lanskega leta 17 članov, šteje sedaj 26 pravih udov in 1 podpornega. Zborovanj, katerih je bilo 5, udeležili so se društveniki vedno v poljvem številu. Posebno je treba omeniti izlet v Studenice, ki je bil podoben malej narodnej veselici in se je sijajno obnesel. Pri zborovanjih imeli smo priliko slišati različna zanimiva podavanja.

Učiteljski pevski zbor imel je 6 vaj — 4 redne in 2 izvanredni Društvo negovalo je tudi domoljubje in javilo ob vsakej priložnosti svojo udanost do

visoke dinastije. Konec svojega poročila zahvali se vsem društvenikom, ki so vsak po svoji moči delovali v prospah društva.

Blagajnik, gospod Reich predloži letni račun, iz katerega se razvidi, da se je tudi društveno gmotno stanje izboljšalo. Prebitek je 9 glđ. 26 kr. Gospodje Vobič, Šamperl in Mörtl pregledajo in potrđijo račune. Pri volitvi novega odbora bil je jednoglasno zopet izvoljen predsednikom gosp. Gregor Polanec, njegovim namestnikom gospod Jože Svetlin, tajnikom gospod Ludovik Černej, blagajnikom gosp. Ferd. Reich. Pevovodja je gosp. Oton Vobič, odborniki pa gđc. Marija Negovetič, gosp. Jože Terčak in gosp. Jak. Pukmeister. Gospod Druzovič nasvetuje, da bi se majnikov izlet prišteval izvanrednim zborovanjem, ker bi nam potem bilo mogoče brez premembe društvenih pravil zborovati na leto petkrat. Ta predlog se je z odobravanjem sprejel.

Potem predlaga, da bi tudi naše društvo darovalo nekaj za vdovo pokojnega tovariša Volariča. Nabral je v ta namen 13 kron in 10 kron se je pridjalo iz društvene blagajne.

Pri prihodnjem zborovanji dne 5. sušca podaval bode gospod Druzovič o pravopisji na ljudski šoli.

J. P.

Iz Gornjegograda. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za gornjegraški okraj ima v četrtek 20. febr. t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju na Ljubnem svoje zborovanje. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. O važnosti učiteljskih društev; govori gospod V. Jeranko. 4. Predavanja gospoda P. Kresnika. 5. Iz vprašalne skrinjice. 6. Raznoternosti. Začetek točno ob 10. uri. Pred zborovanjem zajutrek, po zboru kosilo v gostilni gosp. J. Benda. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Iz konjiškega okraja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje dne 5. sušca t. l. v Konjicah po tem le vspeodu: 1. Zapisnik, 2. do-

pisi, 3. računanje po Lavtarju v II. šolskem letu, ref. Lovro Serajnik ml., 4. primerjava šol v starem veku k sedanjim, ref. č. g. Zvonimir Zavadič, kaplan v Šentjungerti na Pohorju. 5. Slučajnosti. K mnogobrojni vdeležbi najvljudneje vabi odbor.

Iz šmarskega okraja. (Vabilo.) Šmarskoroško učiteljsko društvo zboruje dne 1. marca t. l. v Šmarji po sledečem vspeodu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Pestalozzi, vzor učitelju na kmetih (Strmšek). 3. Petje v ljudski šoli, Dalje (Ferline). 4. Volitve. 5. Slučajnosti. Z željo, da začne društvo letos prav živahno delovati, vabi vse, osobito pa tovariše iz rogatskega okraja k obilni udeležbi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Prejeli smo več dopisov, ki se bavijo z znano Govekarjevo novelo „Sama svoja“, objavljeno v lanskem „Ljubljanskem Zvonu“ in pa s člankom „Ivankinim“ v 3. številki letošnjega „Slovanskega Sveta“: „Nekaj za Pust“. Dotične gg. dopisnike prosimo, naj nam ne zamerijo, da ne priobčimo njih spisov. To pa ne iz sledečih vzrokov: 1. Kar se tiče znanih 11 vrstic v omenjeni noveli, v katerih se opisuje učiteljstvo četirirazrednice trga T., moramo res obžalovati, da je gospod Govekar pisal kar o vseh štirih učiteljskih osebah v takem tonu in da ni našel niti pri jednej kakega boljšega vzroka, zakaj Milka ne bi bila mogla občevati z njimi; prepričani smo pa o istinitosti izjave cenj. gospoda urednika Zvonovega na platnicah druge letošnje številke, da niti on, niti pisatelj nista imela nikakega namena, žaliti slovensko učiteljstvo, marveč da ga oba spoštujeta in čislata; zato se nam ne zdi umestno, priobčiti dopisov o tej zadevi, ki je po našem mnenju z omenjeno izjavo poravnana. 2. Z gdč. Ivanko pa se gg. dopisniki mnogo preveč bavijo; kajti res je, da so njeni citati o „Zmuznetu“ v „Desetem bratu“ popolnoma neumestni, ker je „Zmuzne“ prototip „solmaštra“ stare, hvala Bogu že davno minule, ne pa učitelj sedanjega dobe, in res je, da učiteljica, ki piše, da so idejalni učitelji jako redki, le samo sebe obsodi. Čemu torej toliko besed?! Uredništvo.

S Kozjaka. Gospod urednik! Popotnikov članek „Psihologični utrinki“ mi je v obče zelo ugajal. Vendar si drznem oporekati jednemu ondi izraženemu stavku, namreč: „Nezmiselno in breztaktno je nadalje tarnanje o slabih dohodkih učiteljevih in naj se to godi v šali ali resno“.

Pač bridko mora biti učitelju pri srci, ako je primeran dan za dnevom sam sebi priznati: Mož! pošten si se trudil in ubijal, posvetil vse svoje moči mladini, narodu, državi; a pri vsem tem še

ne zaslužiš toliko, da bi mogel sebe in svoje primerno hraniti ter pošteno oblačiti. In če si pravi mož, bode ti li mogoče, se kazati drugačnega na zvunaj, kakoršen si v resnici? Ali ti ne sije vse tvoje mišljenje in notranje prepričanje tako rekoč že iz obličja? Ne, dragi moj! tako premagovanje samega sebe bilo bi pravo licemerstvo, da ne rečem hujega.

Priprosti narod še, žalibog! vedno meni, da smo učitelji predobro plačani, in le premnogokrat mora učitelj uživati sad „blažene zavisti“ drugih zaradi svoje mastne plače. Menim, da ne boče netaktno, če učitelj skuša o priliki poučiti v tem oziru nevedno ljudstvo. Narodova zavist more biti učitelju le na kvar. Če pa je ljudstvo prav poučeno o učiteljskih težavah, bo tudi izginila grda zavist, na njenem mestu pa bo se izcimilo blagohotje, ki za učitelja trpina ni malega pomena. Se-vé, da se po svetu nahajajo tudi ljudje, ki res nimajo nikakega „podna“. O takih pa ni, da bi govorili.

Mislim torej, da bi se glasil oni stavek boljši tako-le: Nezmiselno in breztaktno je nadalje tarnanje o slabih dohodkih učiteljevih brez potrebe in o nepravi priliki i. t. d. Skratka bi rekel: Če hočeš taktno postopati, glej da se prej ko mogoče iznebiš sedem poglavitnih grehov: napuha, lakomnosti, nečistosti, zavisti, požrečnosti, jeze, lenobe. X².

Ijubljana. (Iz deželnega odbora.) V četrtri seji 9. januarja poročal je imenom finančnega odseka poslanec Klun o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1896. in v zvezi z njim o prošnjah za podelitev oziroma podaljšanja miloščine. Proračun z letno potrebsčino 32.203 glđ. se odobri. Poročevalec predlaga tudi imenom finančnega odseka resoluciji, da naj se vsa šolstva tičeče se prošnje pošiljajo potom deželnega šolskega sveta na

deželni odbor in da naj deželni odbor da izračunati po zavarovalnem tehniku, koliko bi veljajo zavarovanje kranjskih učiteljev po sedanjem sistemu. Poslancu baronu Šweglu se zdi imenitnejše, ko bi deželni odbor naprosil vlado zavarovalnotehniškemu oddelku naročiti to izračunati.

Resoluciji finančnega odseka se sprejmeti. V sedmi seji 18. januarja poroča isti poslanec imenom finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1896. Proračun kaže potrebsčine 379.775 gld. Poslanec dr. Schaffer povdarja, da so razmere normalno šolskega zaklada zdrave, kritikuje slabo nastanjenje naših gimnazij, posebno višje gimnazije. Govornik predlaga resolucijo, da naj se vlada požuri z zgradbo nove gimnazije. Deželni predsednik baron Hein na to povdarja, da upa, da se bo z zgradbo gimnazije še letos pričelo. Poslanec Kersnik predlaga resolucijo, naj bi dež. šolski svet uvrstil učiteljsko mesto v Motniku v III. plač. red. Deželni predsednik baron Hein dvomi, da bi mogel deželni šolski svet temu ustreči. Poslanec Kersnik poudarja, da je treba gledati na to, da se pri reorganizaciji odpravi svoj čas storjena krivica. Pri glasovanju se sprejme proračun in resoluciji poslanca dr. Schafferja in Kersnika ter resolucija finančnega odseka, s katero se vlada pozivlje, naj v dosego intenzivnejšega nadzorovanja ljudskih šol za šolsko leto 1896/97. imenuje posebnega dež. šolskega nadzornika za ljudske šole na Kranjskem.

V jednajsti seji 31. januarja je zopet poročal poslanec Klun imenom finančnega odseka o prošnji ljudskih učiteljev za potresne podpore in je predlagal: I. Učiteljskemu osebju mestnih javnih ljudskih šol ljubljanskih s šolskim slugo vred, kakor tudi učit. osebju pri sv. Petru v Ljubljani in v Šiški dovoljuje se iz dež. zak. za l. 1896. še enkratna potresna podpora, ki naj znaša pri učiteljstvu, katero dobiva stanarino po 50°/_o njegove zakonom določene stanarine, pri onih pa, kateri stanarine ne dobivajo po 30 gld. za vsakega. II. Razun tega se dovoljuje še za preteklo leto nadučitelju Antonu Javoršku v Šiški potresna doklada 20°/_o akt. užitkov v znesku 83 gld., učiteljci Franciški Wruss v Šiški pa 15°/_o v znesku 39 gld. III. S tem so rešene vse prošnje učiteljskega osebja gledé na podelitve ali podaljšanja potresnih doklad. — Poslanec Globočnik predlaga, da naj se dovoli potresna podpora tudi učiteljskemu osebju v Kranju in Škofji Loki. Poslanec Hribar poudarja, da se za učitelje skrbi preveč mačehovsko. Vredni so večje podpore. Govornik želi, da se vsaj v prihodnje bolj ozira na nje. — Pri glasovanju se sprejmo predlogi finančnega odseka.

Koroško. (Koroški učitelji) so, kakor pišejo „Freie Stimmen“, nezadovoljni z ondotnim deželnim šolskim svetom, ker noče uvesti zakona o takozvanem „Personalclassensystem“, kateri se je

sklenil v zadnjem deželnozborskem zasedanji in ki bi se imel vpeljati dne 1. prosinca t. l. Deželnemu šolskemu svetu menda novi zistem ne ugaja, ker bi potem ne mogel več z učitelji tako samovoljno postopati, kakor dosedaj.

„Kärntner Schulblatt“, glasilo koroških učiteljev, je nehal z novim letom izhajati.

Slovenska šola v Gorici. Po petletni borbi se je dne 20. m. m. otvorila slovenska mestna šola v podturnski vojašnici. Prvi dan je došla jedna sama deklica, a še ta vsa objokana, ker jo je oče siloma tjejak privlekel. Vsi drugi otroci so došli kakor navadno v „Slogino“ šolo. Slovenski roditelji pa so naprosili zdravnika dr. Rojca, naj kot strokovnjak pregleda Catinellijevo vojašnico. Dr. Rojci je izdal sledečo spričevalo: „Naprošen od slovenskih starišev ki imajo otroke godne za obiskovanje ljudske mestne šole, pregledoval sem podpisane Catinellijevo vojašnico v Podturnu, namenjeno sedaj za šolsko poslopje. Ob tej priliki našel sem sledeče: Hišo neposredno obkrožujejo od jedne strani zaporedema stranišča, kurniki in odprt smrdljiv odtok gnojšč in uličnega kanala. Voda v odprtem kanalu je gnojnica, ki zaostaja in vedno močno smrdi. Šolska stranišča so v sredi poslopja in tako urejena, da bodo vedno kužila zrak v celem poslopju. Vse novozidane stene rečenega poslopja so še popolnoma vlažne in bodo — ako se okna zapro, še bolj pa če se zakurijo peči — nezdrav sopar izparovale. Radi nezdrave lege, radi vedno okuženega zraka v najbližji okolici in v poslopju samem, bo to poslopje za šolo vedno nesposobno; dokler se pa zidovi ne posušijo, je že po postavi prepovedano prebivanje v takem poslopju tudi odraslim ljudem, — tembolj je pa nevarno za nežne otroke, ker je nevarnost velika, da dobé difteritis in druge nalezljive belezni radi okužene okolice, ali pa davico in druge bolezn radi vlage zidov in radi ukuženega zraka v šoli vsled slabe lege šolskih stranišč.“ — Na podlagi tega strokovnjaškega spričevala je šla nova pritožba na deželni šolski svet.

(Častnim svojim članom) je imenovalo učiteljsko društvo za mariborsko okolico pri letnem glavem zborovanju 6. t. m. radi njegovih nepremeljivih zaslug za društvo in šolstvo tega okraja soglasno prečastitega gospoda ravnatelja in c. kr. okr. šolskega nadzornika Henrika Schreinerja.

(Darovi za Ribnikarjev spominek.) Za V. Ribnikarja spominek so darovali: gospa Franciška Ruech v Tržiču 5 gld., gospica Ivanka Arko 5 gld., gospod R. Šeber v Postojni 3 gld. in gosp. J. Dimnik v Ljubljani 2 gld. — Skupaj 15 gld. Srčna hvala!

V Dol. Logatcu, dné 7. svečana 1896.

Ivan Šega.

(Novo šolsko poslopje) bodo gradili letošnje leto na Viču pri Ljubljani. Dosedaj so pobajali otroci viške občine v ljubljanske mestne šole.

(Himen.) Tovarsica gospica Balbina Zweyer, bivša učiteljica v Št. Jurji ob Taboru, postala je 6. t. m. soproga gospoda Gustava barona Wittenbach-a. Čestitamo!

(Tržaško šolsko vprašanje.) Namestništvo v Trstu je zaukazalo tržaškemu magistratu, da ima osnovati posebni šoli za Gropado in Padrič. Namestništvo je utemeljilo svoj ukaz s tem, da otroci pri vremenskih razmerah na Krasu ne morejo hoditi v druge vasi v šolo.

(Avstrijske srednje šole.) V preteklem šolskem letu je imela Avstrija 183 gimnazij, in sicer: 149 velikih, 15 malih, 15 realnih in velikih, 4 realne. Največ gimnazij je bilo na Češkem, namreč 56; v Galiciji 30, v Nižji Avstriji 26, na Moravskem 21 povsod drugod po manj kot 10, in 2 na Solnograškem. Največ gimnazij je izdrževala država, namreč 143; 13 redovi, 10 mesta, 9 dežele, po 3 škofje in zasebniki, 2 javni zakladi. Po jeziku je bilo največ gimnazij nemških, namreč 99; 41 je bilo čeških, 25 poljskih, 9 dvojezičnih, 4 laške, 3 srbsko-hrvaške in 2 rusinski, nobena slovenska. Na Kranjskem je bilo pet gimnazij; izmed njih 3 male in 2 veliki; vseh pet je bilo državnih; po jeziku 1 nemška in 4 dvojezične. Realk je bilo v preteklem šolskem letu 14, izmed njih 17 malih in 67 velikih. Največ realk je imela zopet Češka; namreč 22; 19 Moravska in 16 Nižjeavstrijska, vse druge kronovine po manj kot 10; Solnograška, Koroška, Kranjska in Bukovina le po jedno. U. T.

(Srednje šole v gališkem deželnem zboru.) Gališki deželni zbor je vzprejel resolucijo, da se v Lvovu osnuje šesta gimnazija, v Tarnovu, Jaroslavu in Striju pa realke. Zbor se je tudi izrekel za to, da bi se upeljala na vseh galiških šolah poljska zgodovina kot obvezni predmet. Zbor je nadalje sklenil resolucijo, da bi se povisale učiteljem plače, pomnožile štipendije za učiteljske kandidate in preosnovali učiteljski izpiti.

[Socijalistični učitelji] imeli so shod v Bruselju v Belgiji. Sklenili so se obrniti do občin s socijalističnimi zastopi, da bi se že v ljudski šoli gojil socijalizem, zlasti s primernimi podobami na pisalnih zvezkih. Osnovati so sklenili blagajnico, da se bodo podpirali učitelji, ki iz političnih ozirov izgube službo.

[Mnogoobetajoči deček.] Te dni je pred porotnim sodiščem v Wymourdamu v Angliji stal Albert Read. Poskusil je bil umoriti svojo učiteljico. Ko ga je dvakrat kaznovala, jej je mladi paglavec povedal, da jo ubije pri tretji kazni. Zaradi tega predrnega pretenja ga je učiteljica zopet kaznovala. On je pa odšel iz šolske sobe in povrnil se s ka-

menjem, katerega je nabral na cesti. Vrgel je dva kamna na učiteljico in jo tako pobil po glavi, da je dva meseca bolna ležala. Pred sodiščem je rekel mladi zatoženec da obžaluje, da učiteljice ni ubil. Obsodilo so ga v triletno ječo.

[Največje mesto na svetu] je London, ki ima blizu pet milijonov prebivalcev. Prebivalstvo v Londonu vsako leto samo pojè za kake 4 milijarde živeža. V Londonu je 48 železniških poslopij, 2200 poštnih in brzozajvnih uradov, 547.111 hiš, 1450 cerkva, 2890 bolnišnic, 76.000 gostilen, 1800 kavarn, 570 hotelov, 2500 mesnic. London je na priliko 170krat tako velik kakor Ljubljana.

Premembe pri učiteljstvu. Učitelja in šolska voditelja gg. Ivan Tomažič v Tinjah in Jožef Zemljič pri D. M. v Brezji postala sta nadučitelja na svojih mestih. — Gosp. Franc Kranjc, nadučitelj v Slivnici pri Celju, premeščen je za nadučitelja k Sv. Barbari bl. Vurberga. — G. Jožef Schmoranzler, nadučitelj v Vel. Laščah, dobil je def. učiteljsko mesto na okoliški štirirazrednici v Celji. — G. Jožef Brinar, zač. podučitelj v Slov. Bistrici dobil je jednako def. mesto na slov. šoli v Vojniku; g. Jožef Zorn, učitelj v Vipolzah pri Gorici, je nameščen za def. podučitelja v Dramljah pri Celju, g. Lavoslav Pavlin, def. učitelj v Gabrijah pri Gorici, pa za def. podučitelja pri Sv. Jederti bl. Laškega trga. — Gospica Karolina Grahek, def. podučiteljica v Sevnici imenovana je za def. učiteljico na svojem mestu. — Gospica Marija Cimperšek, prov. poduč. v Št. Pavlu v S. d. je def. nameščena. — G. Jožef Tratar, okr. pom. učitelj za celjski pol. okraj, gre v Št. Peter v S. d. ker je tamošnja podučiteljica Marija Strecker dobila do Vel. noči dopust; g. L. Čremošnik, celjski gimnazijec, pride za pomožnega učitelja v Prožin pri Celji. — G. Jurij Erker, učitelj v Moravcu, je imenovan nadučiteljem v Srednji vasi; g. Rudolf Schlenz, zač. učitelj v Kočevji je stalno nameščen; g. Alojzij Luznik, učitelj v Škrbini (Prim.) pride na Vrhniko in zač. učitelj v Avberu, g. Jožef Čuček pa v Svibnje; gospica Emilija Kren, zač. učiteljica v Stari Loki, je stalno nameščena; g. B. Janc je imenovan nadom. učiteljem v Hrušici pri Ljubljani. — Gospica Balbina Zweyer, poduč. pri Sv. Jurji ob Taboru, se je službi odpovedala. — Gospica Anka Goričar, je nameščena kot učiteljica žensk. ročn. del za šoli Rečica in Gorica pri Gornjemgradu.

Zahvala. Visokorodni gospod Adelbert grof Kottulinsky izvolil je naši šolski delarni podariti iz gozdov graščine Boštanj za 10 gld. rezlačkega lesa in najboljšemu učencu cekin, za kar se mu najtopeje zahvaljuje

Voditeljstvo
šolske delarne v Krškem.

Razpis natečajev.

Št. 75.

Okr. 2. sv.

Razpis učiteljskih služb.

V tem šolskem okraju razpisujejo se sledeče službe: 1. nadučitelja-voditelja dvorazrednice v Kostanjevici; 2. učitelja-voditelja jednorazrednice v Škrbini in na Vatovljah.

Dohodki so določeni v deželni postavi 4. marca 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali, in sicer gledč prosilcev iz drugih okrajev potom c. kr. okrajne šolske oblastnije, je vložiti **do 8. marca 1896** pri podpisaneu.

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani, 22. januarija 1895.

Predsednik: Schaffgotsch. s. r.

Št. 29.

III.

Podučiteljska služba

Na dvorazredno razširjeni šoli III. plač. vrste pri Št. Andražu nad Polzelo se podeli definitivno ali tudi provizorično.

Obeh dež. jezikov zmožni prošnjiki in prošnjice naj svoje redno opremljene prošnje, z dokazom avstrijskega državljanstva podpisanim potom najdalje **do 20. februarja 1896** vložijo pri krajnem šolskem svetu Št. Andraž nad Polzelo.

Moški dobé prosto stanovanje ter imajo tisti, ki so orgljanja zmožni, katera služba nese kach 300 gld., posebno prednost.

Okrajni šolski svet v Šoštanju, 20. januarja 1896.

Predsednik: Finetti s. r.

Štev. 60.

I.

Podučiteljska služba

na štirirazredni ljudski šoli III. plač. vrste v Šmartnem pri Slovenjgradu se podeli s prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

Obeh jezikov zmožni prošnjiki in prošnjice, naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom najdalje **do 25. februarja 1896** pri krajnem šolskem svetu v Šmartnem pri Slovenjgradu.

Okrajni šolski svet Slovenjgradec, 25. januarja 1896.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 45.

Natečaj.

(Učiteljsko in podučiteljsko mesto.)

1. Na mešani jednorazredni ljudski šoli v Zgornji Rečici, pošta Laški trg, je definitivno umestiti mesto učitelja in šolskega voditelja s postavnimi dohodki po III. plačilnem razredu.

2. Na mešani dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Juriju ob Taboru je umestiti podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu in prostim stanovanjem definitivno, eventualno tudi provizorično.

Prošnjiki za katero teh mest, naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti s spričevali zrelosti in učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) in z ozirom na mesto šolsk. voditelja tudi z dokazom usposobljenosti za subsidiarčno poučevanje v katol. veronauka, potom predstojnega okrajn. šolskega sveta **do 16. februarja 1896** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Celje dne 19. januarja 1896.

Predsednik: Wagner s. r.

Št. 28.

III.

Natečaj.

(Učiteljica ročnih del.)

Na štirirazredni ljudski šoli III. plačilnega razreda pri Sv. Antonu Slov. gor. ima se takoj namestiti formalno izprašana učiteljica ročnih del.

Prosilke za to mesto, za katero se plačuje na leto 192 gld. proti poučevalni dolžnosti 10 ur na teden skozi vse šolsko leto, naj vložijo svoje prošnje, s spričevalom učne usposobljenosti in domovnico, oziroma tudi z uravnostnim spričevalom, če niso v javni službi, redno opremljene **do konca februarja t. l.** pri krajnem šolskem svetu Sv. Antona Slov. gor.

Okrajni šolski svet Šentlenartski, 24. januarja 1896

Predsednik: Kankowsky s. r.

Higij. e. kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje priporoč. po nizki ceni in tudi na obroke.

V Kamnici pri Mariboru.

Iv. Weixl

nadučitelj.

Lak za šolske table brez leska,

kilogram 2 gold.

Tintni ekstrakt, nestrupeni,

1 kilogr. za 8—10 kilogr. dobre tinte za šolsko rabo, 1 kilogram 1 gld. 20 kr.

priporočā

Adolf Hauptmann,

9—10

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja v Ljubljani

razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnežev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih, oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emaji, majolika- in lazurnih barv, potrebščin za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov **za obrtnijo, šole in domačo rabo.**

Vsebina. I. V spomin Pestalozziju. (I.) — II. Samodelavnost učencev pri pouku. (I.) — III. Kako je učiti lepopisje v ljudski šoli. (Vekoslav Strmšek.) — IV. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XII.) — V. Šolsko nadzorstvo v minulih dobah. (Ivan Strelec.) (III.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — Natečaji in inserati.